

Vad vore ett temanummer om visioner utan visionärer? Vi lånade ut pennan till fyra personer verksamma inom olika fält. De fick fria tyglar att berätta om sina framtidsvisioner – så här blev det.

En basinkomst för lokalt utbyte

AV ALF HORNBERG

En intervju med en skomakare i Västervik om femtio år.

Hej Ingemar Svensson, hur är det i Västervik?

– Jo tack, nuförtiden är det riktigt bra. Sedan poängarna infördes har det gått bra att leva på sitt hantverk. Som ung gick jag på a-kassa, som det hette, men det ordet hör man inte längre.

Låt oss ta det från början. För några år sedan beslöt ju riksdagen

att inrätta en särskild valuta för lokala tjänster, som delas ut till alla som basinkomst varje månad.

Hur har det påverkat dig?

– För det första får jag ju som alla andra 3 000 poängar varje månad på mitt kort, det räcker till det mesta jag behöver för att överleva. Min fru och jag brukar göra av med omkring 5 000 på mat, ved, el och ...

El? Jag kan förstå att ni kan köpa mat och ved på den lokala marknaden, men el?

– Ja, men det är bara lokalproducerad el som går att köpa med poängar, det mesta från vind och sol.

Hur beräknar ni vad som är »lokalt« här i Västervik?

– Regeringen har godkänt att kommunen sätter gränsen vid 40 kilometer. Det lär vara lite högre än genomsnittet i landets kommuner, men vi har ju rätt gles med åkermark och vindkraftverk.

Ni får alltså tillsammans 6 000 poängar i månaden från staten. Men det mesta tjänar ni in på andra sätt?

– Ja, skomakeriet är ju vår främsta inkomstkälla. Och så blir det en massa sidoinkomster då och då, som när vi byter tjänster med folk här i stan eller säljer grejer på loppis.

Är det svårt att hitta saker att köpa för poängarna?

– Nej, inte nu för tiden. I början var ju utbudet ganska begränsat. Då fick man leta i hyllorna efter sånt som var lokalmärkt ...

Alltså märkt att det inte hade transporterats mer än 40 kilometer?

– Ja, just det. Det där sköter de lätt med GPS. Numera kan man få tag på det mesta man behöver. Folk går in för att producera lokalt. Och om man nödvändigtvis vill ha kaffe eller apelsiner eller ny programvara till datorn, så kan man ju köpa det med sina vanliga pengar.

Hur får du dina »vanliga« pengar?

– Dels jobbar min fru deltid på lasarettet, dels har vi ju rätt att växla in 20 procent av våra

poängar till kronor. Vi brukar passa på när växelkursen är hög. Den sätts ju av Riksbanken.

Hur mycket brukar ni växla in per månad?

– Med tanke på att vi har fullt upp med skomakeriet och dessutom en del poängar över från våra månadsutbetalningar så blir det en hel del. Men eftersom det mesta går att köpa lokalt är det inte så mycket vanliga pengar som behövs. Vi brukar se till att vi har så det räcker till kaffe, mediciner, datorgrejer, resor och lite annat.

Vad skulle du säga är fördelarna med det här systemet?

– Jag vet inte var jag ska börja. Förr var ju Västervik en utflyttningkommun, nu flyttar folk hit för det finns mer att köpa för poängarna här än i centrala Stockholm. Och det lokala näringslivet blomstrar. Det finns efterfrågan på allt möjligt. Folk reparerar sina saker i stället för att köpa nya billiga från Kina. Människor har kommit varandra närmare. Vi byter mer tjänster med varandra, blir inte så ensamma. I stället för att se sig som »arbetslösa« kan ungdomarna ägna sig åt det de är bra på. Folk mår bättre. För att inte tala om naturen. **e**

Efter att i många år ha försökt övertyga sina studenter om att det är själva idén om pengar – att allting är utbytbar – som krockar med naturen och skapar globala orättvisor har Alf Hornborg skissat på ett ekonomiskt system som han anser vore mera hållbart och rättvist. Hans idé är att staten delar ut en särskild valuta för lokala inköp, så kallade poängar, som basinkomst till alla invånare. Alf Hornborg är professor i humanekologi vid Lunds universitet.

FOTO: PRIVAT

